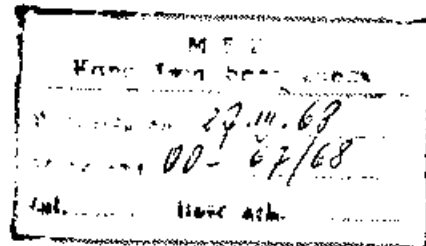

Tajne specjalnego znaczenia

P R O T O K O Ł

z narady Doradczego Komitetu Politycznego Państw-Stron
Układu Warszawskiego w Sofii w dniach 6-7 marca 1968 r.

Na pierwszym posiedzeniu 6 marca br.

1. Obrady zagałł tow. Żiwkow, który - zgodnie z przyjętą procedurą - zaproponował na przewodniczącego posiedzenia tow. Gomułkę. /Tekst załącznik nr 1/.
2. Tow. Gomułka zaproponował przyjęcie następującego porządku dziennego:
 - nierozprzestrzenianie broni jądrowej,
 - sytuacja w Wietnamie,
 - utworzenie Sztabu i Rady Wojskowej
Zjednoczonego Dowództwa Układu Warszawskiego.
3. Tow. Ceausescu zgłosił zastrzeżenie do sformułowania pkt. 3 proponowanego przez tow. Gomułkę porządku dziennego. Powołał się przy tym na rzekomy protokół posiedzenia wiceministrów spraw zagranicznych państw-
stron Układu Warszawskiego w Berlinie, w którym, według niego, ustalono, że odnośny punkt porządku dziennego ma być sformułowany ogólnie jako "sprawy wojskowe Układu Warszawskiego".

4. Tow. Breżniew poparł propozycje tow. Gomułki co do porządku dziennego. Podkreślił, iż porządek został uzgodniony przez wszystkie delegacje i przypomniał, że w czasie ostatniego spotkania w Pradze tow. Ceausescu wyraził zgodę na proponowany porządek dzienny.
5. Tow. Gomułka zapytuje na jaki protokół berliński powołuje się tow. Ceausescu. Stwierdza, że porządek dzienny został ustalony w drodze wymiany listów między Komitetami Centralnymi. Zapytuje, czy delegacja rumuńska jest przeciwko omawianiu sprawy Sztabu i Rady Wojskowej Układu Warszawskiego.
6. Tow. Ceausescu odpowiada, iż zgadza się na omawianie każdej sprawy, domaga się jednak przestrzegania uzgodnionego w poprzednim protokole porządku dziennego.
7. Tow. Gomułka ponownie zapytuje o jaki protokół chodzi.
8. Tow. Ceausescu odpowiada, że chodzi o protokół sporządzony po spotkaniu wiceministrów spraw zagranicznych w Berlinie.
9. Tow. Gomułka zapytuje tow. Ceausescu, kto podpisał ten protokół. Wobec braku odpowiedzi tow. Ceausescu, tow. Gomułka stwierdza, że tow. Ceausescu uchyla się od odpowiedzi i że protokołu takiego w ogóle nie było.
10. Tow. Ulbricht potwierdza, iż w Berlinie nie podpisano żadnego wspólnego protokołu. Uważa, że nie nie przeważa przeciwko przyjęciu pkt. 3.

11. Tow. Kadar przypomniał, że KC partii uzgodniły porządek dzienny w brzmieniu zaproponowanym przez tow. Gomułkę.
12. Tow. Żiwkow stwierdził, że zadaniem berlińskiego spotkania wiceministrów spraw zagranicznych nie było ustalenie porządku dziennego, sprawa ta została uzgodniona wcześniej. Popiera propozycję tow. Gomułki.
13. Tow. Dubczok wyraża w imieniu delegacji czechosłowackiej zgodę na porządek dzienny zaproponowany przez tow. Gomułkę.
14. Tow. Gomułka stwierdza, że wszystkie problemy interesujące poszczególne delegacje mogłyby być przedmiotem obrad, pod warunkiem uprzedniego włączenia ich do porządku dziennego. Rozumie, że wszystkie delegacje przyjmują proponowany porządek dzienny.
15. Tow. Ceausescu informuje, że zwrócił się do Bukaresztu o nadesłanie ^{oryginału} ~~nie~~ oryginału listu od KC KPZR do kierownictwa partii rumuńskiej, w którym była mowa o porządku dziennym narady. Po otrzymaniu tego dokumentu zastrzega sobie prawo ponownego poruszenia tej sprawy.
16. Tow. Gomułka zaproponował następujący regulamin obrad:
 - na każdym posiedzeniu przewodniczą szefowie delegacji poszczególnych krajów, w kolejności według alfabetu rosyjskiego; delegacje zabierają głos w kolejności zgłoszeń;

- 4 -

- należy utworzyć wspólny sekretariat narady do którego wejdą przedstawiciele poszczególnych delegacji;
- posiedzenia są zamknięte, a ogłoszenie postanowień i dokumentów nastąpi po uprzednim uzgodnieniu; codzienne komunikaty prasowe przygotowuje wspólny sekretariat;
- proponuje się ministrom spraw zagranicznych przygotowanie projektu komunikatu końcowego narady;
- roboczym językiem narady będzie język rosyjski.

17.. Regulamin został przyjęty.

18. Pkt. 1 obrad - sprawa nierozprzestrzeniania broni jądrowej.

Tow. Gomułka biorąc pod uwagę, że Związek Radziecki jest współprzewodniczącym Komitetu, proponuje, aby delegacja radziecka poinformowała o przebiegu rokowań w Komitecie Osiemnastu Państw do spraw rozbrojenia w Genewie nad projektem układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej.

19. Wobec braku sprzeciwów tow. Breżniew przedstawia sprawozdanie o przebiegu rokowań genewskich /załącznik nr 2/.

20. Po przerwie głos zabiera tow. Ceausescu /załącznik nr 3/.

21. Następnym mówcą jest tow. Dubczek /załącznik nr 4/.

22. 7 marca przewodnictwo objął tow. Ceausescu, który udzielił głosu tow. Stophowi, który przedstawił "Stanowisko NRD w sprawie układu o nierozprzestrzenianiu broni termojądrowej"/załącznik nr 5/.
23. Kolejne przemówienia wygłosili:
Tow. Gomułka /załącznik nr 6/
24. Tow. Żiwkow /załącznik nr 7/
25. Tow. Kadar /załącznik nr 8/
26. Tow. Kozyrin /załącznik nr 9/
27. Głos zabiera tow. Ceausescu: Przedstawia w imieniu KC i rządu uwagi dotyczące dyskusji. Dziękuje za wyrażenie zgody na omówienie przez Doradczy Komitet Polityczny problemu nierozprzestrzeniania. Ocenia, iż wymiana poglądów była pożyteczna. Mogłaby być bardziej owocna, gdyby odbyła się przed wniesieniem pierwszego projektu układu, tj. przed jesienią 1965r. Stworzyłoby to możliwości ulepszenia układu. Przyznaje, że czasu pozostało mało. Niemniej uważa, że jest on wystarczający dla podjęcia akcji w celu ulepszenia projektu układu. Nie chce polemizować z krytyką stanowiska rumuńskiego. Nie podziela jednak i odrzuca niektóre twierdzenia np., że propozycje rumuńskie pośrednio lub bezpośrednio wychodzą na przeciw reakcyjnym kołom NRF. Zapowiada, że Rumuni będą szeroko informowali o problemie i oświadczą, że ostatnie dwa plenarne posiedzenia

KC RPK były poświęcone tej tematyce. Jest to forum, które będzie miało prawo wypowiedzenia się w sprawie Układu. Plenum KC RPK przeanalizuje również materiały z niniejszej narady. Delegacja rumuńska na naradzie ma ograniczone pełnomocnictwa.

Tow. Ceausescu wyraża wątpliwość, co do możliwości podjęcia przez Doradczy Komitet Polityczny uchwały w sprawie podpisania układu. Delegacja rumuńska nie może tu na miejscu podjąć decyzji o podpisaniu Układu. Zadecydować może o tym tylko KC RPK jako najwyższy organ.

Tow. Ceausescu podkreśla, że uwzględniając stan prac w Genewie i przebieg dyskusji w Komitecie, widzą potrzebę wniesienia poprawek do projektu układu. Poprawek tych dotychczas nie wnosili, ale wydali polecenie swoim przedstawicielom w Genewie i Nowym Jorku, aby je wnieśli jutro /t.j. 8 marca br./.

28. 7 marca br. po południu przewodnictwo narady objął tow. Breżniew. Proponuje przystąpienie do pkt. 2 porządku dziennego /sytuacja w Wietnamie/ i przyjęcie uzgodnionej przez ekspertów "Deklaracji o zagrożeniu pokoju w wyniku rozszerzenia agresji amerykańskiej w Wietnamie".
29. Tow. Gomułka stwierdza, że projekt deklaracji nie został ostatecznie uzgodniony, że delegacja polska ma do niego uwagi i proponuje przerwę w celu dokonania przez ministrów spraw zagranicznych zmian w projekcie deklaracji.

30. Tow. Breżniew ogłasza przerwę.
31. Po przerwie tow. Breżniew informuje, że uzgodniono wspólny komunikat o naradzie i deklarację w sprawie wietnamskiej. Proponuje przyjęcie deklaracji i zapowiada, że przygotowuje się tekst do podpisania. Deklaracja została jednogłośnie przyjęta przez głosowanie. /Załącznik nr 10/.
32. Tow. Jakubowski przedstawia sprawozdanie z narady wiceministrów obrony narodowej w Pradze. Przedmiotem narady była sprawa powołania Sztabu i Rady Wojskowej Układu Warszawskiego. Poza Rumunią wszyscy uczestnicy narady praskiej wyrazili poparcie oraz zobowiązania Dowódcę Zjednoczonych Sił Zbrojnych U. W. do opracowania w ciągu 6 miesięcy odpowiedniego projektu powołania obu organów. Delegacja Rumunii podpisała protokół dołączając doń swoje zastrzeżenie, że warunkiem wstępnym powołania tych organów jest uprzednie omówienie całokształtu spraw wojskowych Układu Warszawskiego. Informuje, że w wyniku stanowiska Rumunii w ciągu ostatnich lat nie zdołano rozwiązać tych spraw.
33. Wobec braku chętnych do dyskusji, tow. Breżniew proponuje zatwierdzenie protokołu przedstawionego przez tow. Jakubowskiego.

Wobec braku sprzeciwów protokół został zatwierdzony. Postanowiono jednocześnie, aby rezolucji nie publikować i nie włączać do komunikatu końcowego.

34. Tow. Breżniew przedstawia projekt komunikatu końcowego, który został przyjęty bez sprzeciwów /załącznik nr 11/.
35. Tow. Dubczek proponuje podjęcie decyzji co do wykorzystania materiałów narady. Jego zdaniem publikowanie ich nie byłoby celowe.
36. Tow. Kadar podziela stanowisko tow. Dubczeka.
37. Tow. Breżniew uważa, że zgodnie z dotychczasową praktyką przemówienia nie powinny być publikowane.
38. Tow. Ceausescu wyraża zgodę na niepublikowanie materiałów narady i oświadcza, że w celach informacyjnych zostaną one przedstawione plenum KC RPK.
39. Tow. Gomułka proponuje, aby w sprawie tej podjąć decyzję. Istnieje bowiem określona praktyka, że ewentualne publikowanie materiałów winno być uprzednio uzgodnione z uczestnikami narady. Stwierdza, że strona polska materiałów nie będzie publikować, jeżeli jednak któraś partia opublikowałaby je, PZPR zastrzega sobie prawo opublikowania i odpowiedniego skomentowania materiałów.

Wykonano w 2ch egz.

HP/Sł.druk.

10-40, 20.12.1968.

JG?